

MEGEMLEKEZÉS PAPP KÁROLYRÓL 100. SZÜLETÉSNAJPA
ALKALMÁBÓL A TÁPIÓSÁGHI* TEMETŐBEN LÉVŐ SIRJÁNÁL

Dr. Bogsch László

1873. november 4-én született, akit e sir takar. Most emlékezünk meg ennek a községnek 100 év előtt született nagy fiáról, Papp Károlyról, aki 10 évvel ezelőtt tért meg elődei mellé e csöndes temető pihenőhelyére.

Emlékét szülőhelyén utcanév őrzi és, ami ennél ma még sokkal fontosabb, a személye iránti szeretet a község idősebb embereinek szívében, akik őt még ismerték.

Minket is a szeretet, tisztelet és ragaszkodás érzése hozott el ma ehhez a sirhoz, hogy itt Papp Károlyra, e község szülöttjére, a geológusra és tanítómesterre emlékezzünk.

Ma, amikor a halottakat nagy pompával temetjük el, de emléküket hamarosan elfelejtjük, oka kell legyen annak, hogy egy sirhoz elzarándokolunk és meggyújtjuk az emlékezés fáklyájának lángját s ennek a fáklyalángnak a fényénél idézzük föl annak a férfiunak emlékét, akinek porait e sir takarja.

E fáklyalángot a hátrahagyott munka eredményeinek tiszteletben tartásán kívül az a szeretet és ragaszkodás is élte, amely szívében él Papp Károly, az ember, községének hű fia s a budapesti tudományegyetem 30 éven át volt földtan tanára iránt.

A szeretet és ragaszkodás - úgy érezzük - itt, Tápiósághon is változatlanul él, amíg a Papp Károlyt ismert szívek ezeket az érzéseket még megőrzik. Akik tudták, milyen elszakíthatatlan kötelékek fűzték őt az itteni földhöz, e községhez s mindenekelőtt lakó-

*/ A hivatalos Tápióság formát Papp Károly egész életében a régies -gh-val végződő alakban használta. Ezért szerepel szövegünkben is ez az írásmód.

ihoz. Mennyi gondoskodni vágyás volt szívében a Tápió völgyének tája és népe irányában. Tanácsért, jó szóért soha senki sem fordult hozzá hiába!

E község mai fiatalságának szívében is szeretném elültetni ennek a Papp Károly iránti szeretetnek a csiráit, hogy emléke akkor is tovább éljen, amikor már a mai ifjuság veszi át tőlünk az öregek helyét. Fejlődjék ez a csira erőteljes szeretet-fává, hogy még nemzedékeken keresztül éljen a szívekben szeretettel és megbecsüléssel övezetten Papp Károly emléke.

Hosszu és eredményes, de küzdelmes is volt az a 9 évtizednyi életut, amely innen, Tápiósághról 100 év előtt elindult s innen soha el nem szakadva, ide tért vissza, a családi házból az elődök mellé, a végső nyugvóhelyre.

Egyetemi hallgatóként kivételes szerencse jutott osztályrészül. A magyar földtudomány hőskorának kitűnő tudósai: Szabó József, Hantken Miksa, Lóczy Lajos voltak mesterei. Diáktársai között is olyanokkal találkozunk, akik később a földtan művelésében elévülhetetlen érdemeket szereztek. Ott van köztük a magyar kőolajkutatás külföldön is nagy megbecsülést szerzett uttörője, Böckh Hugó és a bányamérnökök hosszú-hosszu nemzedéksorát oktató Vitális István, akiben másik energiabázisunk, a kőszén, egyik legkitűnőbb és legeredményesebb kutatóját kell tisztelnünk.

Ha az ifjúkori barátság zavartalanságát talán itt-ott hosszabb-rövidebb időre be is árnyékolták a félreértéseknek - az emberi élethez, úgy látszik, kikerülhetetlenül hozzátartozó - felhői, Papp Károlytól sohasem hallhattunk fiatalkori barátait illető barátságtalan megjegyzést.

Az Egyetem befejezése után Lóczy Lajos tanársegéd-

je lesz s ekkor köt barátságot Cholnoky Jenővel és Laczkó Dezsővel. Szabó József, Hantken Miksa, Lóczy Lajos, Cholnoky Jenő, Laczkó Dezső szobra szerte az országban ma is hirdeti egykori alkotó tevékenységük jelentőségét. Nyilvánvaló, hogy a kapcsolat, amely a fiatal Papp Károlyt e nevek kiemelkedő képviselőihez fűzte, nem maradhatott nyom nélkül egyéniségének alakításában.

A tanársegédi évek után a Földtani Intézetben találjuk Papp Károlyt. Külföldi tanulmányutak következtek s ezek nyomán legjelentősebb életművei: a kissármási földgáz felkutatása és "A Magyar Birodalom vasérc- és kőszénkészlete" című hatalmas és tartalmas munkája, amely a Nemzetközi Geológus Kongresszus ülészsakai számára készült.

Az első világháború kitörését követően nevezték ki a budapesti tudományegyetemre a földtan tanárává. Súlyos és nehéz körülmények közé került a háborús viszonyok zürzavara, majd a háború utáni infláció miatt. Elvesztette régi, legkedvesebb munkaterületét, az Erdélyi Érchegység tájképileg is oly megkapó vidékét. Pedig egyik legjelentősebb munkája, az "arany négyszög" földtani ismertetése éppen ehhez a területhez kapcsolta. Papp Károly, a geológus lelkén súlyos sebet ütött, hogy ezen a neki oly kedves területen már nem dolgozhat.

Ekkor indult meg lelkében az a befelé fordulás, amely az évek gyarapodásával az ember természetének megfelelően egyre nagyobb mértékű lett.

Lóczy Lajos iránti tisztelete adja neki az erőt ahhoz, hogy az időközben elhunyt mester hátrahagyott kéziratoss térképének kiadását az infláció kellős közepén elérje. Lóczy Lajos munkássága alapján Papp Károly közreműködésével így láthatott napvilágot Magyarországnak az a földtani térképe, amely az első világháború után a ma-

gyar földtan első jelentős és a nemzetközi világban is nagy elismerést kiváltó megnyilatkozása volt.

A viszonyok rendeződésével megindult újra a földtan nemzetközi vérkeringése is; megkezdődtek a Nemzetközi Geológus Kongresszusok. Papp Károly elenyészően csekély állami támogatással saját költségén vesz részt felesége kíséretében a madridi, délafrikai és észak-amerikai kongresszuson. Az akkori fogalmak szerint valóban ezt kell mondanunk, hogy bejárták a fél világot.

Minden nagy utja után Tápiósághra tért vissza megpihenni, elfeledni az utazás fáradalmait, rendezni följegyzéseit, összefoglalni az utazás eredményeit.

A tápiósághi hazatérések egyre fontosabb szerepet játszanak életében. Egyre többet foglalkozik tápiósághi otthonával s amikor a második világháború után budapesti lakását fel kell adnia, hazaköltözik a tápiósághi házba, amelyet aztán többé nem is hagy el egészen haláláig.

Papp Károly egyéniségének áldozatosságát lemérhetjük a Magyarhoni Földtani Társulatban végzett munkásságán keresztül is. 9 évtizedes életéből 9 évet töltött el ennek a nagymultu és tekintélyes tudományos társulatnak az elsőtitkáráként. Ebben a tisztségében egyuttal a Földtani Közlöny szerkesztője is volt. Minden szónál, minden dicséretnél ékebben hirdetik Papp Károlynak a Magyarhoni Földtani Társulathoz való ragaszkodását és odaadó munkásságát a magyar geológusok nemzetközileg legelismertebb folyóiratának, a Földtani Közlönynek ekkor az ő szerkesztői tevékenysége alatt megjelent kötetei.

A Magyarhoni Földtani Társulat később egy éven át elnökévé, azután pedig tiszteleti tagjává választotta Papp Károlyt. E sir-
emlék is a Magyarhoni Földtani Társulat tiszteletét hirdeti.

Papp Károly 3 évtizedes professzori működése a két világháború idejére s a közöttük eltelt évekre esik. Szívéből utálta az üres szölamokat, gyanakodó volt - s talán nem is ok nélkül - a tudományos, vagy sokszor csak áltudományos elméletekkel szemben és mélyen megvetette a fontoskodást. Sokszor tett úgy, mintha dolgokat, amelyek bántották vagy bosszantották, nem is vett volna észre. Talán az egyre jobban introvertálódó lélek valamilyen sajtóságos védekezése volt ez nála. Egyre kevesebb örömet talált a közéletben s mindjobban visszahuzódott. De soha nem szűnt meg a jó gyakorlásában. Tudatosan és szándékosan volt jó, egyszerűen nem tudott és nem is akart bárkinek valami rosszat mondani, mindig elkerülte, hogy másnak kellemetlenséget vagy bajt szerezzen s kínosan ügyelt arra, hogy valakinek is fájdalmat okozzon.

Papp Károly emberi tulajdonságai között a jónak, a tapintatnak ez a soha nem hivalkodó kifejezésre juttatása volt talán legnagyobb erénye. Az élet ritkán hoz utunkba olyan egyéniségeket, akik nagy tettek, jelentős tudományos eredmények mellett csöndben és halkán a jóság gyakorlásának, az embertárs megbecsülésének legnagyobb tettét úgy tudják keresztülvinni, hogy cselekedetük erkölcsiségének, humánumának magas fokát sokszor csak jóval később ismerjük föl.

Az emberi lélek nagyon bonyolult szálait nehéz kibogozni. Papp Károly személyében a hazához és szülőfalujához mindig hű férfiú erényein kívül, a tudományában mint gyakorló geológus és nemzetdékeket nevelő professzor emléke 100. születésnapján is világosan áll előttünk. De a szeretet, türelem és emberségesség forrása, e forrás egyre buzogóbb, de egyuttal egyre szemérmesebb formában való feltörése a lélek olyan mélyen összefonódó összetevőiből táplálkozik, hogy ezeket a szálakat ma, nagy halottunk 100. születésnapján sem tudjuk még kibogozni, világosan megfejteni.

Mi, akik ma Budapestről jöttünk Papp Károly szülőfalujába, a gazdag életeredményekkel rendelkező tudós mellett a szere-

tet nagy gyakorlójának sirjánál azt kérjük Tápióság ifjuságától, hogy községük 100 év előtt született nagy fiának emberi erényeit tekintsék példaképüknek s övezzék tisztelettel és szeretettel emlékét.

Ezt kérve és a Magyarhoni Földtani Társulat tisztelő emlékezését egykori elsőttkárára, elnökére és tiszteleti tagjára kifejezve, helyezem el a Társulat koszoruját ezen a siremléken. Ne muljék el soha a szívekből a kölcsönös megbecsülés és a szeretet érzése!